

เทศน์อบรมพระและฆราวาส ณ วัดเขาน้อยสามผาน จ.จันทบุรี

เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๒๓

ประโยคพยายามแห่งศาสดาผู้ขุดค้นธรรมของจริง

จะเริ่มพุทธธรรมะให้พี่น้องทั้งหลายได้ทราบถึงความเป็นมาแห่งธรรม ว่าเป็นมาได้อย่างไร ว่าธรรมเกิดขึ้นในโลกเกิดขึ้นได้อย่างไร เรานับถือพุทธศาสนานั้นนับถืออย่างไร คำว่าพุทธศาสนาแปลว่า นี่เราแปลอย่างผิวเผินตามกิริยาสมมุติของโลกว่า คำสั่งสอนของท่านผู้รู้ พุทธะแปลว่าผู้รู้ ศาสนะได้แก่คำสั่งสอน การแสดงออกแห่งคำสอนของพระพุทธเจ้าในชั้นเริ่มแรกที่พระองค์ทรงประกาศสอนธรรมเอง เป็นอาการออกมาจากพระโอษฐ์คือปากของพระพุทธเจ้า นี่เป็นอาการแห่งธรรมทั้งนั้น ธรรมแท้บรรจุอยู่ในพระทัยของพระพุทธเจ้า เรียกว่าวิสุทธิธรรม

ธรรมที่ยังพระองค์ให้ประเสริฐ ธรรมที่ยังพระพุทธเจ้าของเราให้พ้นจากทุกข์ ธรรมที่ยังพระพุทธเจ้าให้เป็นศาสดาเอกของโลกนั้นอยู่ในพระทัยของพระองค์เอง ไม่สามารถที่จะนำออกมาแจกจ่ายท่านผู้หนึ่งผู้ใดได้เหมือนวัตถุสิ่งของต่างๆ และเหมือนอาการแห่งธรรมที่นำออกมาแสดงทั้งฝ่ายเหตุฝ่ายผล อันปรากฏเป็นธรรมในโลกให้เราทั้งหลายได้ยึดได้ถือว่าศาสนธรรม หรือว่าศาสนา พระองค์เองทรงชี้แจงแนวทางให้เราทั้งหลายรู้ ทั้งบาปทั้งบุญ ทั้งคุณและโทษ นรก สวรรค์ พรหมโลกตลอดนิพพาน

สิ่งที่พระพุทธศาสนา คือพระพุทธเจ้าซึ่งเป็นผู้รู้จริงเห็นจริง ได้ทรงแสดงออกทุกแง่ทุกมุมทุกสิ่งทุกอย่าง ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่พระองค์ทรงประจักษ์แล้วด้วยพระทัย หรือพระจักขุญาณของพระองค์เอง เมื่อทรงทราบประจักษ์ทุกสิ่งทุกอย่าง เช่น บาป บุญ เป็นต้น แล้วจึงได้นำนั้นออกมาแสดง เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นของมีอยู่ในโลกธาตุนี้มาตั้งแต่เดิม แต่ไม่มีใครเป็นผู้สามารถฉลาดรู้ที่จะขุดค้นหยั่งทราบหยั่งรู้สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ได้อย่างประจักษ์ สิ่งที่จะควรหกลบหลีกปลีกตัว สิ่งที่จะควรละเว้นก็มองไม่เห็น สิ่งที่จะควรบำเพ็ญให้เกิดให้มีขึ้นภายในตน สิ่งที่จะสามารถก้าวขึ้นไปให้ถึงเป็นชั้นๆ ตอนๆ แห่งความสุข หรือชั้นแห่งธรรมทั้งหลาย ก็ไม่สามารถที่จะก้าวขึ้นไปได้ ไม่สามารถที่จะบำเพ็ญให้เป็นไปได้

แม้จะมีหูตาจมูกลิ้นกายใจอยู่โดยสมบูรณ์ แต่ก็สมบูรณ์อยู่ในวิสัยของมนุษย์สามัญ ที่มีธรรมชาติอันหนึ่งที่ท่านให้ชื่อว่ากิเลส เป็นเครื่องปกปิดกำบังความจริงทั้งหลายเอาไว้ นำแต่ของปลอมออกมาประกาศ นำแต่ของปลอมออกมาล่อลวงสัตว์โลก เมื่อสัตว์โลกไม่มีสิ่งใดเป็นเครื่องยึด ไม่มีสิ่งใดเป็นที่เกาะเกี่ยวเป็นที่เชื่อถือได้ ก็ยึดสิ่งเหล่านั้นซึ่งเป็นของจอมปลอมเข้าสู่จิตใจ และยึดเข้าโดยลำดับลำดับ จนนกลายเป็นนิสัยของจิตที่ยึดที่เชื่อในสิ่ง

ที่จอมปลอมทั้งหลายเรื่อยมา หูตาแม้จะมีก็ยอมเชื่อในสิ่งที่จอมปลอมเหล่านั้น ไม่สามารถที่จะเชื่อในของจริง เพราะไม่เคยเห็นของจริงว่าคืออะไร

เช่นบาปซึ่งเป็นของจริงโดยแท้ บุญเป็นของจริงโดยแท้ มีอยู่ตั้งเดิมมาแต่กาลไหนๆ นรก สวรรค์ พรหมโลก นิพพาน เป็นของจริงโดยแท้ มีมาแต่ตั้งเดิมกาลไหนๆ แต่เราไม่สามารถที่จะรู้ ไม่สามารถที่จะเห็น จึงไม่สามารถที่จะนำสิ่งเหล่านั้นอันเป็นสิริมงคล หรือเป็นความดี เข้ามาเป็นเครื่องประดับใจหรือส่งเสริมจิตใจ หรือขยายจิตใจของตนให้มีความรู้ความฉลาดกว้างขวาง หยั่งทราบได้อย่างลึกซึ้งเหมือนพระพุทธเจ้าและสาวกทั้งหลาย

นี่เราเกิดมาในท่ามกลางแห่งพระพุทธศาสนา จึงนับว่าเป็นผู้มีวาสนา สิ่งที่มีอยู่ทั้งหลายโดนอยู่ทุกวันทุกเวลาทุกอิริยาบถ เรายังไม่สามารถมองเห็นได้ แต่มีพระพุทธเจ้าพระองค์เดียวในขั้นเริ่มแรก ซึ่งพระองค์ได้ทรงบำเพ็ญเต็มพระสติกำลังความสามารถวิธีการของพระพุทธเจ้าที่ทรงเสาะแสวงหาธรรมเพื่อพระองค์เองเป็นอันดับแรก และเพื่อสัตว์โลกทั้งหลายเป็นอันดับต่อไปนั้น เป็นความลำบากยากเย็นเสียใจที่สุด ในโลกมนุษย์เราไม่ปรากฏว่ามีผู้หนึ่งผู้ใดสามารถทำได้เหมือนอย่างพระองค์

เช่น การเสด็จออกทรงผนวช เพื่อจะขุดค้นหาธรรมของจริงทั้งหลายซึ่งมีอยู่ในโลกมาตั้งเดิม ก็ทรงเสด็จออกด้วยความลำบากยากเย็นเสียใจ มีนายจันน์อำมาตย์ท่านนั้นเป็นผู้ตามเสด็จพระพุทธเจ้าเพียงคนเดียวกับม้ากัณฐกะ เรียกว่าม้ามงคลของพระองค์ ไม่สามารถที่จะอำลาญาติมิตรเพื่อนฝูง พระบรมชยายและพระราชโอรส พระราชบิดาเลย หากว่าจะแย้มความประสงค์ของพระพุทธเจ้าให้ท่านเหล่านั้นทราบ ก็จะเป็นอันตราย เป็นอุปสรรคต่อการเสด็จออกทรงผนวช ซึ่งเป็นสิ่งที่พระองค์มุ่งมั่นอย่างเต็มพระทัยอยู่แล้ว

เพราะเหตุนั้นแม้จะได้รับความทุกข์ความลำบาก ความอาลัยเสียตายในสมบัติ พัสถาน ไพร่ฟ้าประชาชี เฉพาะอย่างยิ่งพระบรมชยายของพระองค์ ได้แก่พระนางยโสธราพิมพา ก็เสด็จออกด้วยความฝืนพระทัยอย่างยิ่ง ฝืนอย่างเต็มที่ ไม่มีใครจะฝืนเหมือนอย่างพระพุทธเจ้า เพราะลูกใครก็ตาม เมียใครก็ตาม สมบัติพัสถานของใครก็ตาม บริษัทบริวาร ไพร่ฟ้าประชาชีของผู้ใดก็ตาม ย่อมมีความรัก ความสนิทติดจม เป็นเช่นเดียวกันหมด แต่ลัทธิธรรมาภิกษุที่เสด็จออกทรงผนวชคราวนั้น ทรงฟันฝ่าอุปสรรคทั้งหลายเหล่านั้น ประหนึ่งว่าพระทัยจะหลุดขาดสะบั้นลงที่หอปราสาทนั้น เหลือแต่ลัทธิธรรมาภิกษุอันเป็นร่างเปล่าๆ ไม่มีวิญญาณตามไปเลย เพราะความอาลัยเสียตาย แต่ก็ทรงฝืนอย่างเต็มที่ นี่คือศาสตราของเราที่ทรงดำเนินมา มีความยากลำบากแค่ไหน ให้เราพึงคำนึงแล้วนำมาเป็น

คติเครื่องพราสาทนตน จะพอมิแนวทางก้าวเดินตามเสด็จครูได้แก่ศาสดาของเราไปตามลำดับๆ

เวลาเสด็จออกถึงที่ผนวชแล้ว สถานที่อยู่ที่อาศัยไม่ใช่หอปราสาทราชมณเทียร คนที่อยู่ได้แก่อริธัตถราชกุมารนั้นกลายเป็คนอนาถาไปแล้ว ไม่ได้เป็นสิธัตถราชกุมาร ไม่ใช่เป็นพระเจ้ากรุงกบิลพัสดุ์เสียแล้ว กลายเป็คนอนาถาหาขอทานเขากิน อาหารนั้นไม่ใช่อาหารของกษัตริย์ แต่เป็นอาหารของคนขอทานทั่วๆ ไป ที่โลกเขาให้ทานกันตามประเพณีนิยมของเขา เพราะเวลานั้นไม่มีศาสนา เขาจะทราบได้อย่างไรว่า การให้ทานมีผลมากน้อยเพียงไร พอที่จะมีแกใจหาของดิบของดีมาถวายพระองค์ และเขาก็ไม่ทราบด้วยว่า พระสิธัตถราชกุมารนี้คือพระเจ้ากรุงกบิลพัสดุ์ ไม่มีใครทราบได้เลย ทราบแต่สมณะองค์หนึ่งเท่านั้น ที่เป็คนขอทาน เพราะฉะนั้นพระกระยาหารทุกสิ่งทุกอย่าง ที่พระองค์เสวยนั้น จึงเป็นอาหารของคนอนาถาโดยสมบูรณ์ ไม่มีอาหารแห่งกษัตริย์แฝงอยู่แม้แต่น้อยเลย

เปลี่ยนมากไหม ถ้าเราจะพิจารณาตามความเป็นกษัตริย์ ลดตำแหน่งลงไปถึงชั้นคนขอทาน ยากไหม ลำบากไหม ทุกข์แค่ไหน ที่อยู่ก็ไม่ใช่ที่อยู่ของกษัตริย์ เป็ที่อยู่ของคนอนาถาหาที่พึ่งไม่ได้ อาหารปัจจัยก็ไม่ใช่อาหารของพระเจ้ากรุงกบิลพัสดุ์ เป็นอาหารของคนอนาถา เครื่องนุ่งห่มใช้สอยทุกสิ่งทุกอย่าง ที่เป็สิ่งเกี่ยวข้องที่พระองค์จะทรงอาศัยเวลานั้น เป็สิ่งของที่เป็ของคนอนาถาเสียทั้งสิ้น

ประโยคแห่งความพากเพียรของพระองค์ ก็ได้ทรงเร่งลงเต็มเม็ดเต็มหน่วย เพราะเสาะแสวงหาอรรถาหารธรรม แสวงหาความถูกต้อง เพื่อธรรมทั้งหลายที่ทรงมุ่งอยู่แล้วด้วยวิธีการต่างๆ อุดพระกระยาหารก็ถึง ๔๙ วัน แต่การอดพระกระยาหารของสิธัตถราชกุมารนั้นมุ่งเพื่อความตรัสรู้ ด้วยการอดพระกระยาหารอย่างเดียว ไม่ได้มีจิตตภาวนาเข้าเกี่ยวข้อง และการอดอาหารนั้น ไม่ใช่เป็เครื่องสนับสนุนความพากเพียรทางจิตตภาวนาให้เป็นไปเพื่อความสะดวกแต่อย่างใด แต่เป็เนื้อเป็หนังจริงๆ ด้วยการอดอาหารนั้นคือเพื่อความตรัสรู้เพราะการอดอาหารนั้นโดยถ่ายเดียว เมื่อผิดทางจึงเป็นไปไม่ได้

ความเป็นไปไม่ได้เท่านั้นยังไม่แล้ว พระสิธัตถราชกุมารทรงได้รับความลำบากลำบาก เพราะการฝึกฝนทรมานพระองค์ถึง ๔๙ วัน ไม่รับพระกระยาหารเลยนั้น มีความทุกข์ความลำบากมากเพียงไร ปรากฏในตำรับตำราว่า พระพุทธเจ้าของเราสลบถึง ๓ ครั้ง คำว่าสลบถึง ๓ ครั้งนั้นก็คือว่า ตายแล้วฟื้นมา ๓ หน ถ้าไม่ฟื้นก็ตาย นี่คือประโยคพยายามแห่งศาสดา ผู้ซุดค้นธรรมของจริงเพื่อพระองค์และเพื่อสอนโลก มีความลำบากเพียงไร การ

บำเพ็ญอยู่ด้วยความลำบากลำบน ยิ่งกว่าคนติดคุกติดตะรางนั้นเป็นเวลา ๖ พระพรรษา ของสิทธัตถราชกุมารองค์นั้น

วาระสุดท้ายจึงได้ทรงบำเพ็ญอานาปานสติ กำหนดลมหายใจเข้าออกโดยถือ พระนิมิตที่คราวยังทรงพระเยาว์ ที่พระราชบิดาพาเสด็จไปแรกนาขวัญ แล้วพระองค์อยู่ว่างๆ ตามประสา แต่ไม่ใช่ประสาเด็กทั่วๆ ไป แม้พระองค์จะเป็นเด็กก็ตาม ก็ทรงกำหนด พิจารณาอานาปานสติ เป็นความสงบเยือกเย็นมากในขณะนั้น แล้วทรงย้อนพระจิตของ พระองค์ ไปยึดเอาหลักนั้นเข้ามาปฏิบัติ ได้แก่กำหนดอานาปานสติ ตามแบบฉบับที่ทรง บำเพ็ญในตอนที่ยังทรงพระเยาว์

ในคืนวันนั้นปฐมยามก็ได้บรรลุธรรมเป็นขั้นๆ เรียกว่า อภิญญา ความรู้แจ้งไป ตามลำดับภูมิของความที่พระองค์จะเป็นศาสดาอยู่แล้ว ก็ได้ปรากฏทราบพระชาติของ พระองค์ ที่เคยเกิดแก่เจ็บบตายมาที่ภพที่ชาติ ที่เรียกว่าปุพเพนิวาสานุสสติญาณ ระลึกชาติ ย้อนหลังไปได้ ความที่เคยเกิดมาที่ภพที่ชาติ ทั้งๆ ที่พระองค์ไม่เคยระลึกได้เลย แต่เมื่อ ทรงบำเพ็ญจิตตภาวนา ในคืนวันนั้นตอนปฐมยาม ผลได้ปรากฏขึ้นเป็นปุพเพนิวาสานุสสติ ญาณ ทรงระลึกชาติย้อนหลังได้ และพอมัชฌิมยามก็ทรงทราบจุตูปปาตญาณ มีญาณหยั่ง ทราบความเกิดความตายของสัตว์ ว่าเกิดแล้วไปตายที่ไหน ตายแล้วไปเกิดเป็นอะไรอีก สืบสนเปลี่ยนแปลงกันอยู่อย่างนี้ทุกตัวสัตว์ ไม่มีความแน่นอนในภพในชาติ ในกำเนิดที่ เกิดที่อยู่ของตนเลย เพราะอำนาจแห่งกรรม

กรรมคือสิ่งที่สัตว์ทั้งหลายทำไว้แล้วนั้นแล เป็นเครื่องผันแปรสัตว์ทั้งหลาย ให้ ได้รับวิบากจากผลแห่งกรรมนั้น เป็นดีเป็นชั่ว เป็นสุขเป็นทุกข์ เป็นลุ่มๆ ดอนๆ สูงๆ ต่ำๆ ไม่สม่ำเสมอกันทั่วโลกธาตุ พระองค์ทรงสามารถทราบได้อย่างชัดเจน ในจุตูปปาตญาณ นี้ เป็นมัชฌิมยาม ผลที่เกิดขึ้นจากการบำเพ็ญอานาปานสติ มีสติกำหนดดูลมหายใจเข้า หายใจออก พอปัจฉิมยาม จิตใจพระองค์มีความผ่องแผ้ว มีความผ่องใสมากโดยลำดับ ทรงใช้ปริชาญาณคือพระปัญญา พิจารณาค้นคว้าสังขธรรมทั้งหลาย ตั้งปัจจยาการขึ้นเป็น หลักสังขธรรมอันสำคัญ

ปัจจยาการนั้นได้แก่ อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขารปจฺจยา วิญญฺญาณํ วิญญฺญาณปจฺจยา นามรูป เรื่อยไปจนกระทั่งถึงทั้งฝ่ายสมุทัย ทั้งฝ่ายมรรค จนถึงขั้น นิโรธ โหติ ทรงพิจารณาถึงเรื่องความเกิดความดับแห่งอาการต่างๆ ในพระธาตุพระขันธ์ของ พระองค์นี้แล ยกขึ้นมาพิจารณา เริ่มแรกตั้งแต่อวิชชา ซึ่งเป็นพิษอันสำคัญที่จะทำให้ แดกแขนงออกไปเป็นวิญญฺญาณ เป็นนามรูป เรื่อยไปโดยลำดับ จนกระทั่งถึงเป็นภพเป็น

ชาติ เป็นความเกิด แก่ เจ็บ ตาย มาไม่มีที่สิ้นสุด ออกมาจากไหนพระองค์ทรงค้นคว้า ย้อนหน้าถอยกลับเข้าสู่พระจิต

เพราะจิตเป็นสิ่งสำคัญ เป็นเชื้อที่จะพาให้เกิด ก็สิ่งอยู่ภายในจิต ครอบงำจิตอยู่โดย ละเอียดลออ ไม่มีใครสามารถจะทราบได้ แต่ก็ไม่พ้นพระปรีชาสามารถฉลาดรู้ ได้แก่พระ ปัญญาญาณของพระองค์ ทรงทราบถึงเรื่องอาการที่เกิดขึ้นจากอวิชชา เป็นอาการต่างๆ แล้วย้อนเข้าไปสู่หลักใหญ่คือ อวิชชาปจฺจยา นี้ ก็เป็นอันว่าย้อนเข้าไปสู่ตัวจิตซึ่งพาให้เป็น ภพเป็นชาติ เข้าภพนั้นเข้าชาตินี้ เกิดที่นั่น ปฏิสนธิวิญญาณที่นี่ เพราะอำนาจแห่งอวิชชา เพียงตัวเดียวเท่านั้น จนสามารถรู้แจ้งแทงตลอด ทำลาย อวิชชาปจฺจยา สงฺขาราร ภายใน พระจิตนั้น ให้ขาดกระเด็นออกไปไม่มีสิ่งใดเหลือเลย จึงปรากฏเป็นธรรมที่บริสุทธิ์พ้นโลก ขึ้นมา เรียกว่าได้ตรัสรู้ธรรม เป็นอัสวักขยญาณขึ้นมาในปัจจุบัน

นี่คือองค์ศาสดาที่เป็นครูของพวกเราทั้งหลาย ที่ได้ธรรมมาสั่งสอนนี้ ไม่ใช่ได้มา ด้วยความดันเดาเกาหมัด แต่ได้มาด้วยความสละตายทุกสิ่งทุกอย่าง ตั้งแต่เริ่มแรกเสด็จ ออกบรรพชาไปโดยลำดับๆ การบำเพ็ญของพระองค์ ไม่มีการลดละทอดย ไปถึงชั้นสลบถึง ๓ หน คนเราถ้าลงไม่พอก็ต้องตายเท่านั้น สุดท้ายกิเลสตายหมด ไม่พิน ส่วนพระสิทธัตถ ราชกุมารกลายเป็นพระพุทธเจ้าขึ้นมา ไม่ตายไปตามกิเลส

ด้วยเหตุนี้ท่านนักปฏิบัติทั้งหลาย มีภิกษุบริษัทเป็นต้น จึงควรนำคติตัวอย่างนี้ เข้า มาเทียบสนิทติดกับใจของตน โดยยกองค์ศาสดาเป็นครูของเรา เวลาเจ็บไข้ได้ป่วย เวลา เกิดความขี้เกียจขี้คร้าน ห่วงใยทางโลกทางสงสาร ซึ่งเป็นเรื่องของวัฏจักรหมุนเวียนจิตใจ แล้ว ให้ระลึกถึงพระพุทธเจ้าของเรา ท่านพินฉาอุปสรรคซึ่งเป็นวัฏจักรอยู่ภายในจิต ออกไปได้ ด้วยเหตุผลกลไกอันใด ถ้าไม่ใช่ด้วยความกล้าหาญชาญชัย ด้วยความอุตสาห ะพยายาม ด้วยความเป็นนักต่อสู้ เราเป็นลูกศิษย์ตถาคต ถ้าไม่นำวิธีการของพระพุทธเจ้ามา ใช้ มารบมาต่อสู้กับข้าศึก ข้าศึกจะแพ้ไปได้อย่างไร นอกจากข้าศึกจะย่ำยีตีแหลกเรา ให้ ละเอียดเป็นผุยผงไปโดยไม่รู้สีกตัวเท่านั้น

เราต้องยึดพระพุทธเจ้าว่า พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ ต้องยึดทั้งพระองค์มาเป็นเครื่อง ผากเป็นผากตายภายในใจด้วย ยึดทั้งปฏิปทาเครื่องดำเนินของพระพุทธเจ้ามาเป็น แนวทาง เป็นเครื่องพยุงจิตใจเวลาเกิดความอ่อนแอทอดย จะได้มีกำลังใจวังชา มีความอาจ หาญฮึดสู้กับกิเลส กิเลสนั้นชอบเหลือเกินเรื่องความอ่อนแอ ความขี้เกียจขี้คร้าน ความผัด เพี้ยนเปลี่ยนตัว ผัดวันประกันพรุ่ง ว่าวัยเล็กวัยน้อย วัยเฒ่าวัยแก่ ว่าไม่สมบูรณ์ วันนี้เข้า วันนั้นสาย วันนั้นบ่าย วันนี้เย็น ไม่มีเวล่ำเวลาจะบำเพ็ญคุณงามความดี ไม่มีเวลาจะเดิน

จกรม นั่งสมาธิภาวนา นี่กิเลสหัวเราะตลอดเวลา ถ้าหากพูดตามภาษาของเราให้เห็นอย่างชัดๆ ก็เท่ากับกิเลสหันหัวหอมเอาไว้ คั่วพริกตำพริกไว้เรียบร้อยแล้ว เรา่นั้นขึ้นสู่เชิงรออยู่แล้ว แล้วก็เอาเม็ดมาสับย่ำเราทั้งคนนั้นให้เป็นลาบ แล้วระคนคลุกเคล้ากับหอมกับกระเทียมนั้น เป็นอาหารของกิเลสอย่างเอร็ดอร่อย นี่คือความชอบของกิเลส กิเลสชอบอย่างนั้น

แต่กิเลสกับธรรมนั้นเป็นข้าศึกซึ่งกันและกัน ธรรมไม่เป็นเช่นนั้น กิเลสมีความเหี้ยมโหด กิเลสมีความผาดโผนเพียงไร ธรรมจะต้องมีความเหี้ยมโหด มีความผาดโผนยิ่งกว่านั้น หรืออย่างน้อยเพียงเท่านั้น จึงจะต่อสู้เพื่อความเสมอหรือชัยชนะกันได้ในที่สุด พระพุทธเจ้าของเราท่านไม่ใช่หมูขึ้นเขียง แบบพวกขี้เกียจขี้คร้านอ่อนแอ ขึ้นหมอนแล้วไม่ยอมลงเหมือนพวกเราทั้งหลาย เวลาภาวนาพุทโธ ธัมโม สังโฆ ได้ไม่กี่ประโยค อานาปานสติ ลมหายใจยังไม่ถึงท้อง ทางกิเลสมันร้ายมนต์ร้ายคาถาว่า ควรนอนแล้ว เดี่ยวจะลำบาก ล้าบ่น วันพรุ่งนี้มีหน้าที่การงานจะทำหนักหนา ทำนั้นบ้างทำนี้บ้าง เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้นสิ่งนี้ ไม่มีเวลาเวลา จะเหนื่อยยากลำบาก เดี่ยวการงานดำเนินไปไม่ได้ เดี่ยวผู้ใหญ่ต้องติบ้าง หาเรื่องหาราวไป

ถ้าเป็นพระก็ วันนี้ไม่สะดวกสบาย วันพรุ่งนี้เราค่อยทำความพากเพียร วันนี้รู้สึกเหนื่อย นอนพักสักนิดนึง สักงีบนึง แล้วค่อยเดินจกรม นั่งสมาธิ พอกิเลสร้ายมนต์ได้ไม่ถึง ๒ จบ ฟังเสียงลึ้มลงถึงหมอนเหมือนฟาดล้ม แล้วก็ดังครอกๆ นี่กิเลสฆ่าคน กิเลสทำลายคนทำลายอย่างนี้ ทำลายธรรมของผู้ต้องการธรรม ของผู้มุ่งหวังธรรมก็ทำลายอย่างนี้ นักธรรมะ นักต่อสู้กับกิเลส ในแนวทางแห่งความเป็นลูกศิษย์มีครู ต้องเป็นผู้อดทน ต้องเป็นผู้มีความเพียร ต้องเป็นผู้เรียนวิชาการอภิญญาของกิเลสให้รอบคอบชอบชิต ด้วยสติปัญญาศรัทธาความเพียรของตน กิเลสจะยอมลงไปโดยลำดับ

กิเลสร้องห่มร้องไห้ เหมือนกับคนจะตาย หรือญาติวงศ์ของตนจะตายจากกันด้วย ตนจะตายด้วย ปู่ ย่า ตา ยาย ของกิเลสทั้งหลายก็จะตายด้วย โคตรแซ่ของกิเลสซึ่งเคยเป็นมาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์ อยู่บนหัวใจของผู้ใดก็ตาม ด้วยความสนุกสนานแต่ก่อน ก็จะล้มหายตายจากกันไป กิเลสทั้งหลายมีความครวญคราง วุ่นวายกันสนั่นหวั่นไหวไปทั่วโลกธาตุ เพราะอำนาจแห่งความเพียรของลูกศิษย์ตถาคต อันปรากฏเด่นด้วยความอดความทน ปรากฏเด่นด้วยความกล้าหาญชาญชัย ปรากฏเด่นอยู่ด้วยสติปัญญาศรัทธาความเพียร ความสามารถฉลาดรู้ทุกแง่ทุกมุม ตามทันกิเลสฟาดฟันนั้นแหลก

ตายอยู่ทุกแห่งทุกหน ในทางจกรรมกิเลสก็ตายเคลื่อน นั่งสมาธิภาวนา ที่นั่งสมาธิภาวนากิเลสก็ตายเคลื่อน ที่นอน หมอน มุ้ง ก็กิเลสตายเคลื่อน ด้วยความพิจารณาอยู่ที่ไหนที่ซบที่ฉัน มีแต่ซากของกิเลสเต็มไปหมด แต่ไม่ต้องเผาศพให้ลำบาก เพราะอำนาจแห่งความเพียรสังหาร สำคัญที่สุดก็คือสติกับปัญญา เป็นเครื่องมืออันทันสมัยมาแล้วตั้งแต่ครั้งพระพุทธเจ้าของเรา ไม่เคยล้าสมัยจนบัดนี้ กิเลสจึงไม่กลัวสิ่งใด นอกเหนือไปจาก มัชฌิมาปฏิปทา คือธรรมของพระพุทธเจ้า กิเลสเคยตายเคยฉิบหายวายปวงไปเพราะธรรมของพระพุทธเจ้า มีจำนวนมากมาแล้ว

บรรดาพระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ และสาวกของพระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์นั้น ล้วนแล้วตั้งแต่เป็นผู้สังหารกิเลส ให้อวดวายตายจากใจไปหมด ไม่มีกิเลสตัวใดเหลือ นับตั้งแต่ตัวกิเลสถึงโคตรถึงแซ่ ปู่ ย่า ตา ยาย มาตั้งกับตั้งกลับ ได้มันเลื้อยลงไปเรียบวูบ ไม่มีเหลือ เพราะอำนาจแห่งธรรมของพระพุทธเจ้า ด้วยเหตุนี้กิเลสจึงต้องกลัว กลัวนัก ปฏิบัติผู้เป็นเช่นนี้ พระพุทธเจ้าเป็น พุทธ ธรรม จุลลามาของเราท่านทำอย่างนี้ ท่านฆ่ากิเลสด้วยวิธีนี้ ท่านเป็นผู้บริสุทธิ์พุทธ เป็นศาสดาองค์เอกได้ด้วยอำนาจแห่งธรรม เครื่องประหารกิเลส ให้อวดวายตายจากใจไม่มีเหลือ จิตใจเดียโนโลง เหลือแต่ นิพพาน ปรหม์ สุข เท่านั้น เมื่อกิเลสได้ดับลงไปแล้ว ไม่มีอันใดเป็นเครื่องก่อกวน ชวนให้รับความลำบากรำคาญภายในจิตเลย เพราะอำนาจแห่งธรรม มีมัชฌิมาปฏิปทา เป็นต้น

คำว่า มัชฌิมาปฏิปทานั้น มีหลายชั้นหลายตอน ผู้ที่ไม่เข้าใจมัชฌิมาก็กรุณานำไปพิจารณาเสียบ้าง คำว่ามัชฌิมาปฏิปทานั้น เป็นธรรมที่เหมาะสมกับการปราบกิเลสทุกประเภท ไม่มีกิเลสประเภทใดที่จะหนีมัชฌิมาปฏิปทาของพระพุทธเจ้าไปได้เลย คำว่ามัชฌิมานั้นกับกิเลสมียหลายชั้นหลายภูมิ กิเลสประเภทที่ผาดโผนโลดเต้น ประเภทที่โหดร้ายทารุณ ประเภทที่เหนียวแน่นแก่นกิเลสจริงๆ มีอยู่เยอะ เราจะเอาวิธีไหนไปใช้กับกิเลสประเภทนี้ เมื่อกิเลสประเภทนี้มีแต่ความผาดโผนโลดเต้น มีแต่ความโหดร้ายทารุณ เราต้องใช้ธรรมะประเภทผาดโผนโลดเต้น โหดร้ายทารุณต่อกิเลส ฟาดฟันมันแหลก ทั้งที่อยู่ที่ดินที่น้ำที่นอน ไม่มีกลางคืนกลางวัน มีสติปัญญารอบตัวอยู่ตลอดเวลา นั้นแลทันกับกิเลสประเภทที่มันผาดโผนโลดเต้น แล้วกิเลสก็หมดไปด้วยอำนาจแห่งธรรมนี้

กิเลสมีความละเอียดแหลมคมเข้าไปเพียงไร สติปัญญาก็มีความละเอียดแหลมคมตามกันไป ขุดค้นกันลงไป ฆ่ากันลงไปเรื่อยๆ จนกระทั่งถึงมหาสติมหาปัญญา ในครั้งพุทธกาลท่านเรียกอย่างนั้น คำว่า มหาสติมหาปัญญา เป็นสิ่งที่ใหญ่โตมาก เป็นที่มีความสามารถมาก สติสามารถมาก ปัญญาสามารถมาก หยั่งทราบได้ทุกแห่งทุกหน ทั้ง

กว้างแคบลึกตื้น หยาบละเอียด สติปัญญานี้ยังทราบได้หมด กิเลสจะแทรกซ่อนอยู่ในสถานที่ใด สติปัญญานี้ตามขุดค้นมาฆ่าฟันหั่นแหลกจนไม่มีสิ่งใดเหลือ ผลสุดท้ายก็เหลือแต่ดวงใจที่บริสุทธิ์ เป็นอิสระเต็มตัว

นี่เรียกว่าบรรลุธรรมถึงขั้นสุดยอดด้วยอำนาจแห่งมัชฌิมาปฏิปทา เครื่องมือที่ทันสมัยปราบปรามกิเลสให้เรียวบุดลงไปหมด ธรรมเหล่านี้ ฟังแต่คำว่ามัชฌิมาปฏิปทา เกิด ไม่มีต้นไม่มีปลาย ไม่มีสาย ไม่มีบ้ายไม่มีเย้น ไม่มีกาลโน้นกาลนี้ เช่นเดียวกับกิเลสไม่มีกาลไหนๆ แต่อยู่บนหัวใจของสัตว์โลกตลอดมา ธรรมะนี้ก็เช่นเช่นเดียวกัน เมื่อนำมาปราบกิเลสประเภทใดก็ตาม ย่อมสามารถที่จะฟาดฟันหั่นแหลกกับกิเลสนั้นให้ฉิบหายตายพินาศไปได้โดยลำดับๆ จนกระทั่งไม่มีกิเลสใดเหลือหลออยู่ภายในใจ พอเป็นพืชเป็นพันธุ์ให้เกิดแก่เจ็บตายได้อีกเลย นี่ท่านเรียก มัชฌิมา

ไม่ใช่ว่ามัชฌิมาเดินท่ามกลาง เดินไปพอดีพองาม มัชฌิมาปฏิปทา ปฏิบัติพอดีพองาม ไม่ยิ่งนักไม่หย่อนนัก ส่วนมากคำว่า ไม่ยิ่งนักไม่หย่อนนักของเรานี้ มันเป็นมัชฌิมาของกิเลสต่างหาก ไม่ใช่มัชฌิมาของธรรม คำว่ามัชฌิมาของกิเลสเป็นอย่างไร ดังที่ได้อธิบายแล้วเบื้องต้นนั้น จะเดินจงกรมนั่งสมาธิ สักเล็กสักน้อย ๑๐ นาที ๑๕ นาที ก็กลัวแต่จะเป็นจะตาย เดี่ยวจะเคร่งเกินไป เดี่ยวร่างกายลำบาก แล้วก้าวหน้าไม่ถึงหลัง เราพักผ่อนค่อยเป็นค่อยไปนี้แหละเรียกมัชฌิมา จะทำมากกว่านี้จะเคร่งเกินไป นี่กิเลสมันแต่งให้ ทางมัชฌิมานี้เป็นมัชฌิมาของกิเลส นอกจากนั้นก็ไม่ได้อะไร

นั่งภาวนาก็จิตใจเอ่อเหม่อมองไปทางไหนก็ไม่รู้ อารมณ์อดีตตั้งกับตั้งกลับ ก็นำมาเคล้ามาคลึง มาคิดมาอ่าน ให้อยู่ไปหมด แล้วอนาคตอยู่ที่ไหนก็ไม่ทราบ โดดลมโดดแล้งไปคว้านั้นคว้านี้ไม่ได้เรื่องอะไร พอย้อนเข้ามาสู่จิตก็ได้ ๑๐ นาทีเสียแล้ว โห นี่เรานั่งภาวนาได้ตั้ง ๑๐ นาทีไม่เห็นได้อะไร ก็จะได้อะไร เราไม่ได้หาอรรถหาธรรม เราหาแต่เรื่องอดีตอนาคตซึ่งเป็นอารมณ์ของโลกภายในจิตใจของเรา ที่เคยยึดเคยถือมาแล้วตั้งแต่กาลก่อนโน้น เราไม่ได้หาอรรถหาธรรม ธรรมไม่อยู่ที่อดีต ธรรมไม่อยู่ที่อนาคต แต่ธรรมอยู่ที่ปัจจุบันธรรม มีสติตั้งกำกับหน้าที่การงานของตน เช่น ภาวนาอานาปานสติ ก็ให้รู้อยู่กับบทธรรมคือ อานาปานสตินี้เท่านั้น ผลก็ปรากฏเป็นความสงบเย็นขึ้นมา

แต่เราไม่ได้ทำอย่างนั้น ปล่อยไปตามอารมณ์ นั่งภาวนาก็นั่งพาตัววนไปหมด วนวนไปโน้น วนไปนี่ ไม่ใช่ นั่งภาวนา มันนั่งวน นั่งคิดในสิ่งที่จะเป็นกิเลส เสริมกิเลสขึ้นมาภายในใจ พอย้อนเข้ามาสู่จิตใจก็มาทวงคะแนนจากธรรม นี่เรานั่งนาน ตั้งหลายนาที ๑๐ นาที ๒๐ นาที หรือตั้งชั่วโมง ไม่เห็นได้เรื่องได้ราวอะไร นอนเสียดีกว่า นั่น สุดท้ายก็เห็น

หมอนดีกว่าธรรม แล้วนอนเสียดีกว่า ถ้ามั่นดีกว่าแล้ว ทั้งโลกเขานอนกันทั้งนั้น หมอนไม่มี
มีนอนได้ทั้งนั้นคนเรา ทำไมจึงไม่เลิกไม่ประเสริฐ เเท่านี้เราก็ไม่คิดมาแก้กิเลส จะพ้นกิเลส
ได้อย่างไร

ผู้ปฏิบัติเพื่อพ้นกิเลส ต้องพิจารณาในแง่ต่างๆ ให้ทันกับกลมายาของกิเลส กิเลส
มันแหลมคมมาก ถ้ากิเลสไม่แหลมคม ไม่สามารถที่จะเป็นเจ้าครองโลกอยู่ในหัวใจของ
สัตว์ได้เลย จึงไม่มีสิ่งใดที่จะสามารถกำจัดกิเลส หรือปราบกิเลสนี้ให้อยู่ในเงื้อมมือได้
นอกจากธรรมเท่านั้น เพราะฉะนั้นกิเลสจึงกลัวธรรม ในโลกนี้กิเลสไม่กลัวอะไร ความโลภ
ก็กลัวธรรม ความโกรธก็กลัวธรรม ความหลงก็กลัวธรรม ราคะตัณหา ขึ้นชื่อว่ากิเลสแล้ว
ไม่ว่าประเภทไหนกลัวธรรมกันทั้งนั้น ทั้งโคตรทั้งแซ่ของกิเลส ไม่มีรายใดตัวใด ที่จะมา
อาจหาญต่อสู้กับธรรมให้พินาศฉิบหายวายปวงไปได้ นอกจากกิเลสเสียเองเป็นผู้พินาศฉิบ
หาย จึงต้องกลัวกันมาแต่กาลไหนๆ

แต่เราไม่นำสิ่งที่กิเลสกลัวมาสู้กับกิเลส เอาแต่สิ่งที่กิเลสชอบอันเป็นอาหาร
เอร็ดอร่อยของกิเลส มาถวายให้กิเลส มายืนให้กิเลสสับเอาย่าเอาทุกวัน สับอยู่ในทาง
จกกรม สับอยู่ในที่นั่งภาวนา สับอยู่ที่หมอน สับอยู่ทุกอิริยาบถ มีแต่ความเพลิน มีแต่ความ
ไม่มีสติ มีแต่ความคิดเรื่องอดีต อนาคต วุ่นวายไปหมด เป็นเรื่องของโลกล้วนๆ ไม่ใช่เรื่อง
ของธรรม ซึ่งเป็นอาหารของกิเลส กิเลสชอบอย่างนี้ นี่ละกิเลสแหลมคมอย่างนี้เอง
หลอกลวงคนนี่เก่ง

เรายังไม่เคยมีหลักธรรมเป็นเครื่องยึด จึงต้องถูกหลอกลวงตมต้นของกิเลสเรื่อย ๆ
โดยเข้าใจว่าความคตินั้นดี ความคตินั้นถูกต้อง ความคตินั้นเป็นทางให้เราผ่อนหนักผ่อน
เบาได้ ความคตินั้นบรรเทาทุกข์เราได้ เช่น นอนเสียสบายดี การงานก็จะเป็นไปด้วยความ
สะดวกราบรื่นในวันต่อไป มีตั้งแต่กลมายาของกิเลสทั้งนั้น แล้วก็ว่าตนภาวนา มั่นภาวนา
อะไร แม้ตั้งแต่กลมายาของกิเลสแง่เดียวเราก็ไม่ทันมันแล้ว เราจะหาอรรถาหารธรรม อัน
เป็นสิ่งที่ดียิ่งกว่ากิเลสมาครองใจได้อย่างไร

เพราะฉะนั้นจึงต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการ ตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้า ดัง
พระองค์ท่านทรงดำเนินมาแล้ว เราก็ทราบแล้วในประวัติที่ตั้งอธิบายให้ฟังนี้ นอกจากนั้น
สาวกทั้งหลาย ทั้งเป็นพระราชา มหากษัตริย์ เศรษฐี กุฎุมพี พ่อค้าประชาชนคนธรรมดา
ใครออกมาจากสกุลใดแล้ว มาบวชด้วยความเชื่อความเลื่อมใสต่อพระโอวาทของ
พระพุทธเจ้า เสด็จแบบว่าตัดหางปล่อยปลาย ไม่มีบัญญัติชั่วเป็นตาย ไม่มีใบตายแหละ
มอบใบตายให้อย่างนั้นอย่างนี้ไม่มี เจ้าของรับใบตายไปเอง ตายอยู่กับธรรม มอบบูชา

พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ด้วยการเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา หาทิ่หลบซ่อนผ่อน คลายตัวเอง อยู่ในป่าในเขา ในรุกขมูล รมไม้ สถานที่เหมาะสมสำหรับพระ ตั้งหน้าตั้งตา ฟาดฟันหินแหลกกับกิเลสทุกอิริยาบถ

ไม่ว่ายืน ว่าเดิน ว่านั่ง ว่านอน ว่าขบฉันประการใด ๆ มีสติปัญญาติดตัวแนบสนิท กิเลสก็เข้าไม่ติด แม้กิเลสที่มีอยู่แล้วก็ค่อยจางหายไป ค่อยหมดไป สลายลงไปเรื่อย ๆ เพราะอำนาจของสติปัญญากำจัดปิดเป่าออกไปเรื่อย ๆ แล้วกิเลสตัวใหม่จะเกิดขึ้นมาได้ อย่างไร เมื่อสติ ปัญญา ศรัทธา ความเพียร เข้าครองใจอยู่แล้ว กิเลสเข้าไม่ถึง สิ่งที่จะเกิดขึ้นมาใหม่ ก็เกิดไม่ได้ ผลของท่านก็ว่า องค์นั้นสำเร็จพระโสดา องค์นั้นสำเร็จพระสกิทาคา องค์นั้นสำเร็จพระอนาคา องค์นั้นสำเร็จพระอรหันต์ อยู่ในป่านั้น อยู่ในเขาภูกันนั้น เนอะ พวกเรามันมีแต่สำเร็จชั้นก่อนแล้วนิน คำว่าก่อนแล้วนิน พวกกันเข้าใจไหม ก่อนแล้วนิน แปลว่ากินแล้วนอน นี่มันสำเร็จอย่างนี้ มันสำเร็จมาเสียนมนานอันนี้ จนกระทั่งมันติดนิสัย สันดานเราเอง ไม่เคยคิดว่าอันอื่นจะดียิ่งกว่าก่อนแล้วนิน กินแล้วนอน อันวิชาประเภทนี้

เราเป็นนักปฏิบัติ เราต้องพิจารณาถึงองค์ศาสนา อย่าเพียงแต่ว่า พ่นด้วยน้ำลาย เฉย ๆ ว่า พุทธฺ์ สรรณํ คจฺฉามิ ธมฺมํ สงฺฆํ สรรณํ คจฺฉามิ เท่านั้น ให้เข้าถึงจิตถึงใจ ฟังเป็น ฟังตายพระพุทธเจ้า แล้วฝากเป็นฝากตายด้วยข้อวัตรปฏิบัติ ด้วยความเชื่อความเลื่อมใส ตามหลักธรรม ไม่มีอันใดที่จะมีความแน่นอนยิ่งกว่าหลักธรรมที่พระองค์ท่านทรงสั่งสอน ไว้แล้ว ตั้งแต่ครั้งพุทธกาลมาจนกระทั่งบัดนี้ ไม่มีเคลื่อนคลาด คงเส้นคงวา ก็คือ มัชฌิมาปฏิปทา คงเส้นคงวาต่อมรรคผลนิพพานอยู่ตลอดเวลา กิเลสกลัวถ้าใครได้ถือ มัชฌิมาปฏิปทาแบบศาสนา ถ้าถือมัชฌิมาปฏิปทาแบบกิเลสแล้ว กิเลสก็หัวเราะ นี่เป็น หลักอันสำคัญ

จิตเป็นสิ่งที่ฝึกฝนอบรมได้ ทุกสิ่งทุกอย่างแม้หน้าที่การงานต่าง ๆ เรายังฝึกได้ เช่น เราฝึกงาน ๆ ที่แรกไม่ชำนาญ เขียนหนังสือเขียนแล้วลบ ลบแล้วเขียน ไม่เป็นตนเป็นตัว เขียนหลายครั้งหลายหนก็มีความชำนาญ ชำนาญ สุดท้ายหลับตาเขียนก็ได้ แต่เวลาจะอ่านต้อง ลืมตา ไม่ลืมตามองไม่เห็นตัวหนังสือ เนอะ นี่คือการชำนาญ

การฝึกฝนจิตใจของเรา ก็เช่นนั้นเหมือนกัน นี่เราพูดถึงภาคปฏิบัติ ให้ท่านผู้ฟังทั้งหลายได้เข้าใจวิธีการปฏิบัติบำเพ็ญตัวเอง เพื่อความเป็นผู้มีศีลมีมกค เป็นผู้มีสงาราคี ภายในจิตใจ หรือเรียกว่าธรรมสมบัติ ให้มีธรรมครองใจ อย่าให้มีแต่กิเลสประเภทเดียว ครองใจ จะเกิดความร้อนร้อนวุ่นวายอยู่ตลอดเวลา โดยไม่เลือกชาติชั้นวรรณะใดๆ เพราะ

กิเลสมีอยู่ทุกหัวใจ ย่อมยุแห่ยก่อกวน ทำคนให้ได้รับความทุกข์ความลำบากทั่วๆ ไปได้ ไม่ขึ้นอยู่กับความมั่งมีดีจน โง่ฉลาดอันใดเลย แต่ขึ้นอยู่กับผู้มีธรรมหรือผู้ไม่มีธรรม

เช่นเดียวกับโรค ที่เกิดขึ้นภายในร่างกาย มีหยูกยาเป็นเครื่องกำกับรักษา ค่อยพอบรรเทาไปได้ หรือหายไปได้ โรคนอกจากโรคหวัดแล้ว มักจะหายโดยลำพังตนเองได้ยาก ต้องอาศัยหยูกยาอาศัยหมอ เฉพาะอย่างยิ่งโรคกิเลส ถ้าเกิดขึ้นมาแล้วมักไม่หาย มีแต่ความฝังจมลงไปโดยลำดับ ฝังรากแก้วรากฝอยลึกลงไปๆ ถ้าไม่มีธรรมเป็นเครื่องถอดถอน ไม่มีธรรมเป็นเครื่องรื้อฟื้น ตัดให้ขาดออกไปแล้ว กิเลสยังจะหยั่งรากแก้วรากฝอยลงไปลึกแสนลึก ถอนไม่ขึ้น จึงต้องอาศัยหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า

ผู้มีธรรมภายในใจจึงเป็นเหมือนคนที่มีโรค แต่มียามีหมอปประจำ ผู้นั้นมีทางที่จะหายไปได้ ไม่สุดวิสัย นอกจากประเภทปทปรมะ คือมีดแปดทิศแปดด้าน ถ้าเป็นคนไข้ ก็มีแต่คอยจะเข้าอยู่ห้องไอซียู ไม่สนใจกับหยูกยากับหมอทั้งนั้น ยาจะวิเศษขนาดไหน หมอจะมีความรู้ความฉลาดขนาดไหน โรคประเภทนี้ไม่สนใจ นอกจากห้องไอซียูเท่านั้น ที่โรคนี้ต้องการอย่างยิ่ง ประเภทที่ปทปรมะก็เป็นเช่นนั้น คำว่าบาปว่าบุญว่าคุณว่าโทษ นรกสวรรค์ ไม่สนใจ ทำตั้งแต่เรื่องที่จะเป็นบาป เป็นกองทุกข์ ที่จะให้ก้าวเข้าสู่รอกเวจี ที่ตนว่าไม่มีนั่นแล นั่นแลสิ่งที่เป็นภัยต่อผู้ว่าไม่มี

เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่มียอยู่แล้ว ไม่ขึ้นอยู่กับความสำคัญมั่นหมายของผู้ใด จะเชื่อหรือไม่เชื่อ ใครจะลบล้างสิ่งที่มีอยู่นั้นย่อมลบล้างไม่ได้ เพราะมีอยู่เป็นของจริงมาตั้งเดิม ด้วยเหตุนี้พระพุทธเจ้าองค์ใดก็ตาม ตรัสรู้ธรรมมาแล้ว ไม่มีพระพุทธเจ้าองค์ใดที่จะขาดพระเมตตา อันเปี่ยมล้นสำหรับสัตว์โลกทั้งหลาย หากว่าเป็นสิ่งที่พอเป็นไปได้แล้ว พระพุทธเจ้าองค์ใดก็ตาม เมื่อได้ตรัสรู้แล้ว ก็ลงไปทำลายหม้อนรกให้มันแตกฉิบหายไปหมด บาปทำลายออกหมดจากสัตว์โลก ไม่ต้องให้สัตว์โลกได้รับความลำบากลำบาก ด้วยการบำเพ็ญทาน ศีล ภาวนา เพื่อบูญเพื่อกุศลเป็นเครื่องลบล้างสิ่งที่ชั่วทั้งหลายนั้นเลย พระองค์จะทรงลบล้างให้เอง

ล้างออกหมดจนรอกมีก็ขุม ทำลายออกให้แหลกละเอียดไม่มีเหลือ บาปมีอยู่ภายในใจของสัตว์โลก ทำลายออกให้มันหมดไปเลย หากเป็นสิ่งที่ลบล้างได้ ทำลายได้ด้วยพระพุทธเจ้า แต่นี้เป็นไปไม่ได้ สิ่งเหล่านี้มี เช่นเราเดินทางไป นี่หัวตอขวางทางอยู่นั้นนะ หินโสโครกอยู่ที่กลางทางนั้นนะ จะทำอย่างไร เอา หลีกเอา ถ้าคนตาดีแล้วก็หลีก ก็ไม่โดน หินโสโครก ไม่โดนสะดุด หัวแม่เท้าก็ไม่แตก แต่ผู้ที่เข้าใจว่าหินโสโครกไม่มี สะดุดไม่มี ผู้นั้นมักจะเป็นภัยต่อตัวเอง ด้วยการโดนสะดุด หรือเหยียบขวากเหยียบหนาม คนเหยียบ

ขวากเหียบหนาม ชนโน้นชนนี้ ย่อมเข้าใจว่าสิ่งนั้นไม่มี เพราะความประมาทของตน ทั้งๆ ที่สิ่งนั้นมันก็มีอยู่อย่างนั้น จึงไปโดนเอาๆ

เรื่องคำว่าบาปก็ดี คำว่านรกก็ดี คำว่าสวรรค์นิพพานก็ดี เป็นสิ่งที่มีอยู่แล้วตั้งเดิม ไม่มีใครสามารถฉลาดรู้ได้เหมือนพระพุทธเจ้า ทรงหยั่งทราบด้วยพระญาณ ไม่มีสิ่งใด สงสัย เห็นประจักษ์แล้วจึงนำสิ่งเหล่านี้มาสอนโลก ทั้งวิธีหลีกเลี่ยง เช่น บาปให้พากัน พยายามละ ปทานปธาน.ให้ถึงพร้อมด้วยการละสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ เป็นโทษแก่ตนเอง แน่ๆ ท่านก็สอนอย่างนั้น แล้วให้พยายามบำเพ็ญ สิ่งที่เป็นคุณเป็นประโยชน์ เป็นสิริมงคล แก่ตน คือบุญคือกุศล

คนเราถ้ามีบาปมาก นรกนั้นนะเราจะว่าไม่มีก็ตาม จะว่าเพียงไรก็ไม่ขึ้นอยู่กับคำว่า ไม่มี เพราะคำว่าไม่มีนี้ ไม่มีด้วยความรู้เห็นจริงๆ แต่ไม่มีด้วยความบอทดทวนของตนเอง แล้วก็ไม่พ้นที่จะไปนรกจนได้ ผู้ที่ว่านรกไม่มี ผู้ที่ว่าบาปไม่มีนั้นแลคือคลังแห่งบาป คลังแห่งนรกอยู่กับหัวใจดวงนั้น อยู่กับคนๆ นั้น ผู้ที่นั่นแลผู้ที่จะไปตกนรก ผู้ที่ว่านรกไม่มี ผู้ที่จะหาบาปหนักที่สุดก็คือ ผู้ที่ว่าบาปไม่มีนั้นแล เพราะสร้างแต่บาป ก้าวเข้าสู่แต่นรกอย่างเดียว ผู้ที่เชื่อว่าบาปมี บุญมี นรกมี สวรรค์มี ผู้นั้นเป็นผู้ขะแยง สิ่งที่ควรละยอมละไป โดยลำดับ ละได้จนกระทั่งบาปไม่มีภายในใจ แล้วยนรกก็ไม่ไป

คำว่าสวรรค์มี มีความกระหม่อมข่มขู่ บำเพ็ญคุณงามความดี ควรจะได้ถึงชั้น ไหนเข้าไป ดำเนินไป ผู้นั้นมีสุคติเป็นที่หวังไปโดยลำดับๆ จนกระทั่งสามารถอาจรู้ถึงธรรม ชั้นสูงสุดคือ วิมุตติพระนิพพานประจักษ์กับใจของตนเองแล้วหายสงสัย ความเกิด แก่ เจ็บ ตาย ที่เคยหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงมาก็ภพก็ชาติ ได้ถูกลบล้างลงแล้วด้วยมัชฌิมาปฏิปทา คือธรรมของพระพุทธเจ้าที่เรานำมาบำเพ็ญ สุดท้ายก็เป็นคนประเสริฐขึ้นมาได้

ใจเป็นสิ่งที่ฝึกฝนอบรมได้ แม้เราเป็นฆราวาสก็ตาม ความประพฤติตนให้เป็นคน พอเหมาะพอสม มีขอบมีเขต มีเหตุมีผล มีเขตมีแดนนั้นเป็นสิ่งที่งามตา สมกับชื่อของชาว พุทธ รู้จักวิธีรักษาตัว บำเพ็ญตัว งานทางโลกทางสงสารก็ไม่ให้ขาด เราต้องทำเพราะธาตุ ชันธ์เป็นสิ่งที่มีความบกพร่องต้องการสิ่งที่เยียวยาอยู่เสมอ อยากหลับ อยากนอน อยากดื่ม อยากรับประทาน ว่าอย่างไร แล้วเมื่อไม่ทำอะไรอะไรมารับประทาน บ้านไม่มีจะเอาอะไร มานอน หมอนไม่มีจะเอาอะไรมาหนุน เวลาหนาวๆ ขึ้นมา ผ้าห่มไม่มีจะเอาอะไรมาห่ม เราต้องได้เสาะแสวงหามา เพื่อเยียวยาสิ่งที่บกพร่องมันต้องการอยู่ตลอดเวลาจึงได้ งาน นี้ก็เป็นจำเป็นสำหรับธาตุขันธ์

งานบุญงานกุศล งานจิตตภาวนาที่เราจะบำเพ็ญจิตให้มีความสงบร่มเย็น อันนี้เป็นงาน หรือเป็นโอชารส หรือเป็นอาหารของใจ ก็อย่าให้ขาด อาหารของร่างกาย ที่พึงของกาย ได้แก่ ข้าว น้ำ โภชนะอาหาร ที่อยู่ ที่อาศัย ก็ให้มี อาหารของใจ หรือที่พึงของใจ คือ พุทฺโธ ธัมโม สังโฆ ทาน ศีล ภาวนา ก็ให้มี ใจก็ได้ที่พึง ใจก็ได้หลัก ใจก็ได้อาหาร ใจก็ได้ที่ยึด ร่างกายก็มีที่ยึดมีที่อาศัย คนนั้นย่อมไม่ลำบาก ทั้งมีธาตุมีขันธ ความเป็นอยู่ในเวลานี้ ตลอดเวลาพลัดพรากจากธาตุจากขันธอันนี้ไปแล้ว เราก็อาศัยกองบุญกองกุศล สุกโตเป็นที่หวังได้ นี่สำหรับคนไม่ประมาท คนมีความฉลาด มองดูให้เห็นการณ์ไกล เรื่องภพนี้ภพหน้า

เพราะคำว่าภพว่าชาติ ความเกิด แก่ เจ็บ ตาย นี่มีอยู่กับทุกคน ใครจะปฏิเสธอย่างไรว่าตายแล้วสูญก็ตาม มันสูญตั้งแต่คำพูดนั้นแหละ มันสูญแต่ความสำคัญเท่านั้น แต่ธรรมชาติแห่งความจริงจริงๆ แล้วมันสูญไม่ได้ เราเป็นนักเกิด สูญมาได้อย่างไร ถ้าหากว่าตายแล้วสูญ สัตว์ทั้งหลายมาเกิดในโลกได้อย่างไร ตัวเรามาเกิดในโลกนี้ได้ได้อย่างไร ถ้ามันสูญมันต้องสูญไปหมด ดิน น้ำ ลม ไฟ ก็สูญ จิตใจของเราก็สูญ

คำว่า ดิน น้ำ ลม ไฟ ได้แก่ สิ่งที่ผสมอยู่ในธาตุขันธ์ของเราเนี่ย ส่วนใหญ่ก็มีธาตุ ๔ คือธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ธาตุไฟ มาผสมกันเข้าเป็นก้อน มีจิตวิญญาณเข้าไปอาศัย แล้วก็จับจองเป็นเจ้าของ เป็นผู้รับผิดชอบในส่วนร่างกาย เกิดขึ้นมาเป็นคน เป็นหญิง เป็นชาย เพราะอำนาจแห่ง อวิชชาอุปจฺจยา สงฺขารฯ เป็นเชื้อให้พาเกิด เมื่อเป็นเช่นนั้นเราจะลบล้างอะไรไม่ให้มันเกิดได้ละ ถ้าไม่ลบล้างอวิชชาอันเป็นตัวเชื้ออยู่ภายในใจให้ออกหมดแล้ว ไร้อะไรก็เกิดวันยังค่ำ เกิดทุกรูป เกิดทุกนาม

หากว่าเรายังไม่สามารถฉลาดรู้ที่จะลบล้างอวิชชานี้ได้ เราก็พยายามบำเพ็ญคุณงามความดีของเรา ให้ได้เกิดในสถานที่ดี คดีที่เหมาะสม ทุกภพทุกชาติไป จนกระทั่งมีความสามารถฉลาดรู้เต็มที่แล้ว ลบอวิชชาออกจากจิตใจเสียเลยแล้วก็ ทุกข์ นตฺถิ อชาตสฺส อันเรื่องเกิดบ่อยๆ ทุกข์บ่อยๆ นี่เป็นอันว่าหมดกันไปเสียที วิภูจักรหมนุอยู่ที่ใจ พาให้เกิด แก่ เจ็บ ตาย หมดไปแล้ว ตัดสินกันขาดแล้วระหว่างวิภูจักรกับเรา เดียวนี้เป็นวิภูจักรขึ้นมาแล้ว อิสระเสรี

ธรรมของพระพุทธเจ้าท่านสอนไว้อย่างแท้จริง พระพุทธเจ้าเป็นแล้วอย่างนี้ รู้แล้วอย่างนี้ เห็นแล้วอย่างนี้ เป็นผู้วิเศษแล้วด้วยวิธีการเหล่านี้ จึงได้มาอบรมสั่งสอนพวกเรา เราจึงไม่ใช่โมฆบุรุษ โมฆสตรี ได้ธรรมอันวิเศษวิโสของพระพุทธเจ้ามาครองใจ ขอให้นำธรรมนี้เข้าไปประดับตกแต่งจิตใจของเราให้สวยให้งาม ให้งามทั้งมารยาทคือ ความ

ประพุดิ งามทั้งจิตใจ มีศีลมีธรรม มีความเมตตาสงสาร เห็นใจซึ่งกันและกัน มนุษย์ที่อยู่ร่วมกัน เพราะเราเป็นสัตว์ขี้ตลาด อยู่คนเดียวไม่ได้

มนุษย์ไปอยู่ที่ไหน ต้องมีหมู่มีพวก ตั้งบ้าน ตั้งเรือน ตั้งตำบล อำเภอ จนกระทั่งจังหวัด ประเทศเขตแดน เต็มไปหมด เพราะมนุษย์ขี้ตลาด อยู่ด้วยตนเองไม่ได้ เมื่ออยู่ด้วยกันแล้ว ก็อย่าทำการเบียดเบียน เอาไรต์เอาเปรียบ ชักคดชักโกง ริดไถคนอื่น โดยที่เห็นเขาเหมือนกับสุนัขตัวหนึ่ง เป็นคนหรือเป็นเทวดาเฉพาะเราคนเดียววนั้นมันลำบาก มันผิดธรรมของพระพุทธเจ้า เราจะสร้างความสุขของเรา อยู่บนหัวคนที่มียกย่องทุกซ์ทั่วโลกนี้ เป็นไปไม่ได้ จะมีสุขแต่เราคนเดียว ให้คนอื่นได้รับความทุกข์ความลำบากเสียหมดนี้ มัน เป็นไปไม่ได้ เขาก็สุขบ้าง เราก็สุขบ้าง เขาทุกข์บ้าง เราทุกข์บ้าง ต่างคนต่างอาศัยกัน เห็นคุณค่าของกันและกัน เท่ากันแล้วอยู่ด้วยกันสบาย มีการให้อภัยกันได้มนุษย์เรา และมีการเสียสละกันได้ แล้วก็อยู่ด้วยกันเป็นผาสุก

นี่ละธรรมของพระพุทธเจ้า ในระหว่างแห่งมนุษย์ที่อยู่ร่วมกัน ก็ปฏิบัติกันให้ถูกต้อง ระหว่างสามี ภรรยา ก็เหมือนกัน อย่าดักหน้าดักหลัง เป็นขโมย สามีก็เป็นขโมยไปแบบหนึ่ง ภรรยาก็ขโมยไปแบบหนึ่ง ไว้เนื้อไว้ใจกันไม่ได้ เพียงลับต้นไม้ต้นเดียวก็ไปแล้ว เกล่โลลไปหาอาหารว่าง ยุ่งไปหมด แพนโน้นแพนนี้ ไปที่ไหนมีแต่แพนเต็มบ้านเต็มเมือง แพนเต็มบ้านเต็มเมืองนั้น เขาเรียกสุนัข สุนัขมันไม่เลือกละ มันมีก็ตัวก็ไม่ทราบ เมียของมัน ผัวของมัน เต็มเกลื่อนไปในตลาด เราดูเอา

เราไม่ใช่สุนัข ผัวต้องเป็นผัว เมียต้องเป็นเมีย เป็นของเราคนเดียวเท่านั้น เมียก็ต้องทราบตัวเองว่า เรามีผัวเพียงคนเดียว ผัวก็ต้องทราบตนเองว่า เรามีเมียเพียงคนเดียวเท่านั้น นอกนั้นมีหญิงตั้งหมั้นตั้งแสนตั้งล้านไม่สำคัญ ไม่ใช่เมียของเรา ผู้ชายมีตั้งหมั้นตั้งล้าน ไม่สำคัญไม่ใช่ผัวของเรา ไม่ใช่เมียของเรา เพียงเท่านี้คนเราก็ไว้ใจตัวเองได้ เมื่อไว้ใจตัวเองได้แล้วก็ไว้ใจซึ่งกันและกันได้ ไปเถอะ จะไปทำงานในบ้านนอกบ้าน ไปที่ไหน ไป มีความผาสุกสบายด้วยกันทั้งสองฝ่าย ผลรายได้เกิดขึ้นมา ก็นำมาครองชีพให้ได้รับความผาสุกร่มเย็น

นี่คือธรรมของพระพุทธเจ้า ทำบุคคลให้มีความไว้วางใจซึ่งกันและกันได้ นับตั้งแต่สามีภรรยาขึ้นไป จนกระทั่งส่วนรวมส่วนใหญ่ เราดูซิในวัดเขาน้อยสามผานนี้ เราเคยเห็นไหม สัตว์ป่ามากมายเป็นสัตว์บ้าน ไก่ป่ามากมายเป็นไก่บ้าน เราเห็นไหม เพราะอำนาจแห่งธรรมสมควรสมานไปได้หมด ให้ความสำคัญแก่สัตว์ทุกตัวสัตว์ ให้ความสำคัญสนิสนมแก่ทุกตัวสัตว์ สัตว์ทั้งหลายเขาก็รู้ เขายังรู้ว่าเราอยู่สถานที่นี้เย็น คนอยู่สถานที่นี้คือคนเช่นไร

คนมีธรรม คนก็เป็นคนเย็น สัตว์ก็มาอาศัยเต็มไปหมด ยั้วเยี้ย ตอนเช้าตอนเย็นให้อาหาร กินเหมือนสัตว์บ้าน เราเคยเห็นไหมนี้ เห็นต่อหน้าต่อตาอย่างนี้ จะว่าธรรมพระพุทธเจ้า โทกคนได้อย่างไร

นี่ละธรรมคือความร่มเย็น ไว้วางใจได้จนกระทั่งถึงสัตว์ ถ้าใครมีธรรมเป็นอย่างนี้ อยู่ด้วยกันด้วยความผาสุก สัตว์ก็มาอยู่ด้วยความผาสุก แล้วจงพยายามนำธรรมนี้ เข้าไปสู่ จิตใจ ให้จิตใจมีความอ่อนโยน มีความน้อมนวลแก่ตนเอง แล้วก็มีความสุข ความสำราญ บานใจ ทั้งปัจจุบันที่เป็นไปอยู่นี้และอนาคต ที่อย่างไรก็ต้องประสบเช่นเดียวกับวันนี้ และก็จะในวันพรุ่งนี้ต่อมาโดยลำดับ ชาตินี้แล้วก็เป็นชาติหน้า

อย่าให้เสียท่าเสียทีที่เกิดมาเป็นมนุษย์ ได้พบพระพุทธศาสนาอันเป็นของเลิศของ ประเสริฐ ให้ได้นำมาครองใจของพวกเราทั้งหลาย ชื่อว่ามนุษย์นี้เป็นชาติที่สูงที่สุดกว่า บรรดาสัตว์ทั้งหลาย ตามคำเสกสรรปั้นยอดนจริง ๆ ไม่สักแต่ว่าชื่อมนุษย์เฉย ๆ แต่ถูกการ ด่าการแข่งจากสัตว์ ว่ามนุษย์นี่คือเป็นตัวยักษ์อันสำคัญ ไปที่ไหนสัตว์แตกกระจายไปหมด อย่าให้เขาได้ตำหนิติเตียน อย่าให้เขาได้ฟ้องร้อง อย่าให้เขาได้นินทาเกลียดหลังเราเลย เราเป็นมนุษย์ไปไหน ให้มีความสง่าราศี ให้สัตว์ทั้งหลายได้รับความร่มเย็นจากเรา ชื่อว่า เราเป็นผู้ฉลาดให้ความร่มเย็นแก่สัตว์ได้ นอกจากให้ความร่มเย็นแก่เราแล้ว

ฉะนั้น การแสดงธรรมก็เห็นว่าสมควร ก็รู้สึกภายในไฟเหลืองเริ่มขึ้นแล้ว จึงขอยุติ เพียงเท่านี้ ขอทุก ๆ ท่านได้นำไปประพฤติปฏิบัติ หากว่าการแสดงธรรมนี้ มีหนักบ้าง เบา บ้างตอนไหนก็กรุณาให้อภัยแก่ผู้แสดงด้วย จึงขอยุติเพียงเท่านี้

รับฟังรับชมพระธรรมเทศนาของหลวงตา ได้ที่

www.Luangta.com หรือ www.Luangta.or.th

และรับฟังจากสถานีวิทยุสวนแสงธรรม กรุงเทพฯ และสถานีวิทยุอุดร

FM 103.25 MHz